

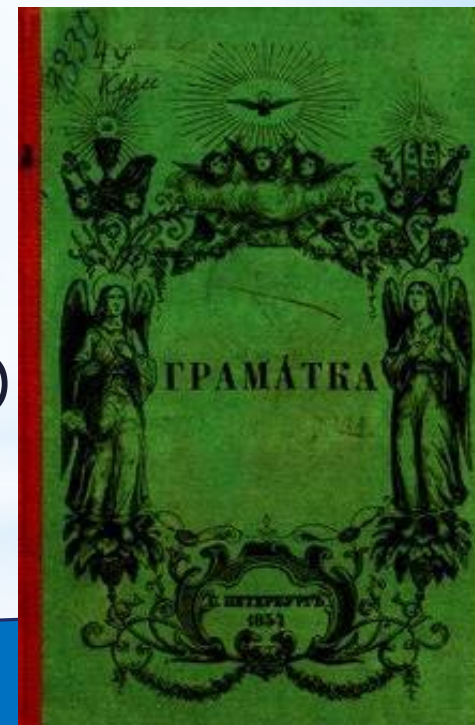
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Книжки-ювіляри - 2022

Граматка

(до 160-річчя з часу виходу у світ)

«Людина з письменної стає розумною...»
Пантелеймон Куліш

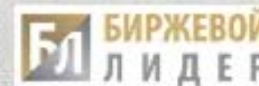

Пантелеймон Куліш (1819—1897) — український письменник, фольклорист, етнограф, мовознавець, перекладач, критик, редактор, видавець, філософ історії. Активно сприяв розвитку української літературної мови, науки, філософії, історії.

Є автором першої фонетичної абетки української мови (кулішівки), яка лежить в основі сучасного українського правопису та мовлення.

Новаторство П.Куліша

- першим почав писати українською мовою наукові праці, заклавши основи української наукової мови;
- запровадив новий і дотепер діючий фонетичний правопис (кулішівка);
- написав перший український історичний роман;
- перший вимогливий і доброзичливий критик Т.Шевченка;
- перший біограф, упорядник і видавець найповнішого на той час зібрання творів і листів М. Гоголя в 6 томах;
- перший перекладач українською творів Шекспіра, Гете, Байрона;
- перший перекладач Біблії українською мовою;
- творець «хутірської філософії».

<http://heroes.profi-forex.org/ua/kulish-pantelejmon-oleksandrovich>

«Граматка» П. О. Куліша — перший україномовний буквар, за яким українці в підросійській Україні мали можливість навчатися рідною мовою

Виданий в 1857 році в Санкт-Петербурзі, буквар П. Куліша відкрив серію україномовних підручників для початкової освіти, що з'явилися в Східній Україні впродовж 1857—1862 років. Обсяг «Граматки» — 149 сторінок, формат — 12х18 см, ціна становила 50 копійок.

Буквар завоював популярність серед українства і до кінця 1860 року весь тираж (5 тисяч примірників) розійшовся. У 1861 році надруковано новий текст «Граматки», проте через цензурні обмеження він вийшов у скороченому вигляді (69 сторінок).

Граматка / П. Куліш. — С.-Петербург, 1857. — 149 с. — Режим доступу:
http://194.44.28.246/cgi-bin/irbis64r_plus/cgiirbis_64_ft.exe?LNG=&C21COM=2&I21DBN=RARE_FULLTEXT&P21DBN=RARE&Z21ID=162607860928713319&Image_file_name=183619%2Edjvu&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1

Книжка призначалася для недільних (недержавних) шкіл, де навчання вели українські студенти, вчителі гімназій, які викладали рідною мовою три основні предмети: Закон Божий, граматику і малюнок.

Проте автор «Граматки» зазначав, що вона стане в пригоді не лише дітям, а й усім, хто не мав початкової шкільної освіти. Книжка написана просто і докладно, з використанням народно-розмовної лексики, містить різні методичні поради.

«Граматка» написана новим фонетичним правописом (названий згодом кулішівкою), який впроваджував Пантелеймон Куліш. Деякі релігійні тексти (молитви, витяги зі Святого Письма, науки Християнської віри) написані церковнослов'янською мовою.

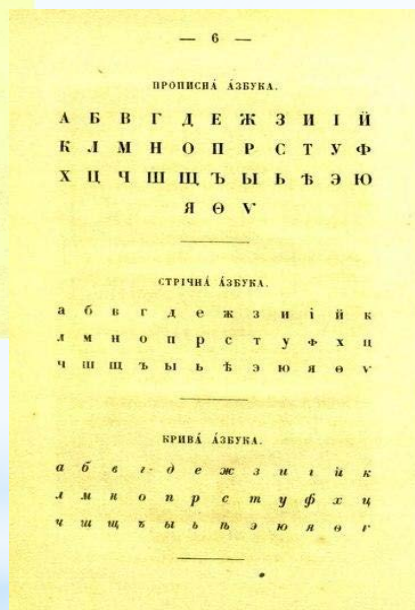
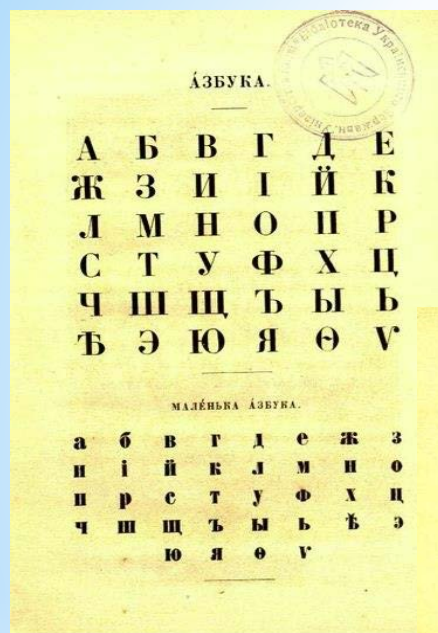
Буквар відкриває передмова, в якій автор підкреслює важливість вивчення рідної мови: «Скільки ні єсть у нас на Вкраїні граматок і букварів, то всі вони не годяться нам для першої науки письменства, бо печатані не нашою мовою...».

І далі: «Треба учить дітей письменства так, щоб, дурно часу не гаявши, швидко зрозуміла дитина науку читання, а до сього найперва поміч — щоб граматка зложена була рідною українською мовою».

Письменник на власному досвіді відчув неефективність навчання чужою мовою, тому й створив підручник рідною.

Навчання грамоти

Наступна частина книжки є традиційною для букварів XIX ст. Спочатку подана абетка «гражданка» в різній формі (велика, мала, прописна, рукописна азбука).

Куліш уклав першу фонетичну абетку для української мови, в якій не було церковнослов'янських літер ь та ы, з'явилася літера ґ (на позначення г).

Загалом саме правопис Куліша лежить в основі сучасної української абетки, хоча для цього первинна кулішівка пережила значну трансформацію.

На наступних сторінках П. Куліш для вчителів дав опис своєї правописної системи.

1) У на́шій мові буква Г іноді вимовляється твёрдо, отъ якъ у слові *гáнокъ*, або *гузъ*; то въ такихъ случаяхъ треба писати Латинську букву велику G, або малу g, именно — *gáнокъ*, *гузъ*, *Гáшка* Андiбёръ.

2) Буква БІ въ на́шій мові лишня, бо въ насъ не говорять такъ твёрдо, якъ Московські люде, *ты, вы, мы*, або *столы, бабы*, а м'якше; тимъ и доволі зъ насъ букви П для всякого такого слова, якъ *криниця*, *каплiця*, и доволі букви І для всякого такого слова, якъ *жiнка, сiно*. Буква жъ БІ поставлена въ азбуці тільки на те, що вона єсть у Церковнихъ книгахъ, а затiмъ и въ старосвітському писмi.

3) Буква Е вимовляється въ насъ твёрдо въ словахъ *небо, тебе*, а въ словахъ *корiнне, цiсте* м'якше; то слова сiї и пишуться для сего оттакъ: *корiнне, цiсте*.

4) Букви Ъ у насъ у мові не чути, а на-мiсто її вимовляється І. Тутъ жъ вона въ азбуці оставлена ради Церковного лаяка.

Урiокъ четвёртый.

Го-сподъ лю-бить сво-і лю-ди,
Лю-бить, не о-ста-вить;
До-жи-да-е, по-ки прав-да
Пе-редъ ни-ми ста-не.

Урiокъ п'ятий.

Влов-лять ду-шу пра-вед-ни-чу,
Кровь доб-ру о-су-дять,
Ми-ні Го-сподъ при-ста-ни-ще,
За-ступ-ни-комъ бу-де,
И воз-дасть їмъ за ді-ла їхъ,
Крі-ва-ві, лу-ка-ві,
По-гу-бить їхъ, и їхъ сла-ва
Ста-не їмъ въ не-сла-ву.

Урiокъ шестий.

Пса-ломъ по-ишй Го-спо-де-ві
И по-ву-ю сла-ву
Вос-по-емъ чест-нимъ со-бо-ромъ,
Сер-цемъ не лу-ка-вимъ,
Во псал-ти-рі и тим-па-ні

Вос-по-емъ бла-га-я,
Я-ко Богъ ка-ра не-пра-вихъ,
Пра-вимъ по-ма-гае,
Пре-по-доб-ни-і по-сла-ві
И на-ти-хихъ ло-жахъ
Ра-ду-ютъ-ця, сла-во-слов-лять,
Хва-лять и-мя Бо-же.

Урiокъ сьмий.

Якъ у на-шій у-слав-ній У-кра-і-ні бу-ва-ли ко-лись пре-страш-ни-і зли-го-дні,
без-доль-ні го-ди-ни, бу-ва-ли й мо-ри
и вій-сько-ві чва-ри. Ні-хто Вкра-їн-цівъ не-ря-то-вавъ, ні-хто за нихъ Бо-го-ві мо-ли-товъ не по-си-лавъ; тiль-ко
свя-тий Богъ на-шихъ не за-бу-вавъ, на
ве-ли-кі зу-си-ля, на від-по-від-дя дер-жавъ. Тiль-ко Богъ свя-тий знавъ, що
Вінъ ду-мавъ, га-давъ, за-миш-лявъ, якъ
не-взго-ди-ни на Вкра-їн-ську зем-лю
по-си-лавъ. Отъ же й про-йшли, изо-йшли зли-і не-взго-ди-ни; не-ма-є ні-ко-го,
щобъ насъ по-до-ді-ли. Тiль-ко Богъ
свя-тий знавъ, що Вінъ ду-мавъ, га-давъ,
за-миш-лявъ.

СКЛАДИ.

Урiокъ перший.

Чи є що луч-че, кра-ще въ сві-ті,
Якъ у-ку-ні жи-ти,
Бра-томъ доб-римъ доб-ро пев-не
По-знать, не ді-ли-ти?

Урiокъ другий.

По-мо-лю-ся Гос-по-де-ві
Сер-цемъ о-ди-но-кимъ,
И на злихъ мо-їхъ по-гля-ну
Не злимъ мо-їмъ о-комъ.

Урiокъ третій.

Спа-си ме-не, по-мо-лю-ся
И вос-по-ю зно-ву
Тво-і бла-га чп-стимъ сер-цемъ,
Псал-момъ ти-химъ, по-вимъ.

Книжка надавала можливість навчитися читати завдяки абетці, складам і коротким творам.

Для читання були поділені на склади уривки із шести «Давидових псалмів» Тараса Шевченка та уривки з народної думи про гетьмана Наливайка.

У наступному розділі «Читаннє по верхамъ» були надруковані ті ж тексти, але не розбиті на склади. Їх прокоментовано автором. Додано ще три псалми Шевченка.

ЧИТАННЄ ПО ВЕРХАМЪ.

Виборка изъ псалмівъ.

1.

и є що краще, краще въ
свѣті,
Якъ укупі жити.
Братомъ добримъ добро
пѣвне
Познать, не діяти.

Наука. Ученикъ нехай читає тільки буяну печатъ, поки стане зовсімъ письменний. Тоді й дрібну печатъ прочитає. — Жити вкупі не значить, щобъ именно у одній хаті, а значить жити єдинопісно. Поки чоловік до чоловіка не прихилити душею, якъ добрий братъ, потім не познає, що то за пѣвне, а що за химерне добро. Пѣвнимъ добромъ зовѣтця тутъ Християнська любовъ. Силь добромъ не ділатця такъ, якъ худобою, або гримъ; бо всі ми брати передъ Богомъ, якъ одна семья, и що въ кого є, те да-

4.

Господь любить свої люди,
Любить, не оставить.
Дождіає, поки правда
Передъ ними стане.

Наука. Не оди́нь грішній чоловік, розкидаючи розумовъ по свѣту, уявляє, що на́че Господь по-линувъ миръ у бідахъ и напастяхъ погибати. Ось бо нечестиві панують, ліниві розкошують, жеруть чуже добро неплачене, незароблене, властують лукавствомъ и омановою, а не добримъ розумомъ; а люде Боговозлюбиві, роботящі, великі трудюбці, паймити повсадиєшні, невольничі досмертні всею здоровьє своє тратять и хляжхъ дармодієвъ годують. Горє тобі, чоловіче, коли ти думаєшъ, що Богъ або сего нічого не бачить, або, вбачаючи, не хоче визволити Своіхъ людей изъ нечестивої кормни! Не розкидай розумовъ по свѣту, а розбери себе самого. Отъ ти родивсь убогимъ и, може, убогнѣть и впрещь. Скажи жъ мнѣ, якъ ти въ своїмъ убожестві виповнивъ заповіді Божі? чи всі виповнивъ? чи добре виповнивъ? Христосъ, прийшовши въ миръ, до такихъ, якъ ти, перше всего обернувся: Приидіте ко Мнѣ вси труждающіися и обремененніи, и Азъ упокою вы.

Переложений псалмъ 132.

и є що краще, краще
въ свѣті,
Якъ укупі жити,
Братомъ добримъ до-
бро пѣвне

Познать, не діяти?
Яко міро добровольне
Зъ голови честної
На бороду Давидову
Спадає родю
И на шийні омети,
Ризи дорогіи,
Або роси Ермонських
На святій горі
Високій, Сионській
Спадають и творять
Добро тварямъ земнороднимъ
И землі, и людемъ:
Оттакъ братівъ благихъ Своіхъ
Господь не забуде!
Вопаритця въ дому тихихъ,
Въ семьї тій великій
И пошлє їмъ добро долю
Одъ віка до віка.

Релігійні повчання

Навчання християнським чеснотам подано через скорочену Біблійну історію, важливі цитати і псалми із цієї Книги, а також через молитви.

У розділі «Погляд на Божу правду, которою держитця світ» коротко викладено історію від часів Ноя до народження Христа, короткий переказ Біблії, у катехизисній формі (запитання та відповіді) розкрито основні християнські догми й поняття. Розділ завершують 33 народні прислів'я.

ПОГЛЯДЪ НА БОЖУ ПРАВДУ,

КОТЮРОЮ ДЕРЖИТЬСЯ СВІТЪ.

Чоловіче розумний! Ти бачиш, що книжка ся годиться не для одних дітей. Отже, навчаючи дітей письменства, прождай і їх буйну печать, а сам прочитай дрібну, щоб і тобі самому порозуміти. Як же навчатися діти читати і тобі самому розуми знати вічну науку, тоді сам порозумієш, що тут написано. Ти ж їх до сего не приймай, бо наука премудрости не любить ніякого прамісу. Доброю волею, самохіть чоловік із письмённого робити розумник, а силою нікого розумник не зробить.

М и знаєм із Біблії світ почався, як прогнівали гріхами Бога, як Бог на потоп на всю зем тільки праведного Нєм'яю спас од потопу. Од Ноя знов розлились люди і розійшлися по всій землі, і почали селами, городами і царствами. Було царство лонське, було Ассирійське царство, було на

КОРОТЕНЬКА

СВЯЩЕННА ІСТОРІЯ.

Тут коротко все те описано, що намъ передали Пророки і Апостоли про Божу мърть, починаючи од першого чоловіка Адама. Добре той зробіть, хто се все на пам'ять вивчить, а чого тут нема, те ёму до готового приложити од розумів зъ благочестивими людьми і од читання розумнихъ книгъ.

Семогушимъ єдинимъ словомъ Своімъ сотворивъ Богъ небо і землю. Шість днів творивъ Господь миръ зо всіма травами, деревами, птицями, рибами, гадками, звірами, скотомъ і чоловікомъ, а въ єсний день опочивъ Господь од усіхъ діл своїхъ. Первий чоловікъ звався Адамъ, а перва жінчина 'Ева. Жили вони въ земному раю, не знаючи ні болізни, ні смерті, жили свято, безъ гріха.

КОРОТКА НАУКА

ХРИСТІАНСЬКОЇ ВІРИ.

Вопросъ. Чого ти називаєся Християнінъ?

Одвѣтъ. Того, що вірую въ Господа нашего Ісуса Христа і живу по Святому Закону Его.

Вопр. Чому навчавъ тебе православна Християнська віра?

Одв. Навчавъ всякої правди і всякого добра.

Вопр. Де тобі показана ся благодатная наука?

Одв. Въ Святому Писмѣ.

Вопр. Що називається Святимъ Писмемъ?

Одв. Святимъ Писмемъ, або Священнимъ Писаннемъ, називаються усі Пророчі і Апостольскі книги.

ПОСЛОВИЦІ.

Пословица живе зъ давнихъ давѣтъ міжъ народами. Се намъ предківский завітъ, якъ треба свѣт розуміти, якъ міжъ людьми обертатися. Чоловікъ одинъ по собі помилується въ слові і въ мові, скаже не до ладі, зробіть не до розуму. Якъ жє увесь народъ устоїтца на якому розумному да доладіемъ слові, то такє слово буде вже не хибне. Тимъ-то, хто хоче піддержати свой рѣчь, щобъ більше дано їй віри, що воля не дурнина, той обшпрѣтца на пословицю, яко на отцевське і предківське добре випробованє слово. Отсе жъ на науку всякому печатаємъ і тутъ котрі кращі пословиці.

Богъ — Батько: якъ буде насъ держати, то буде й годувати.

Богъ бачить зъ неба, що кому треба.

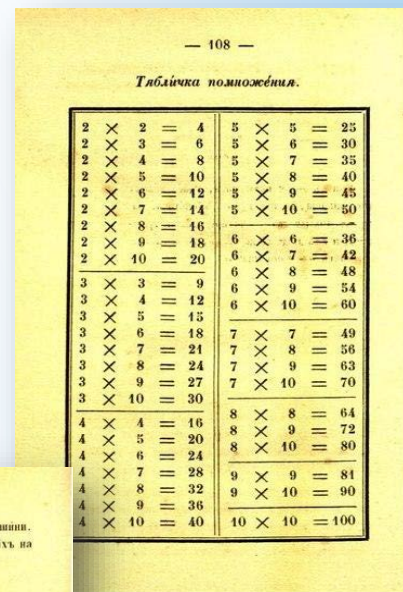
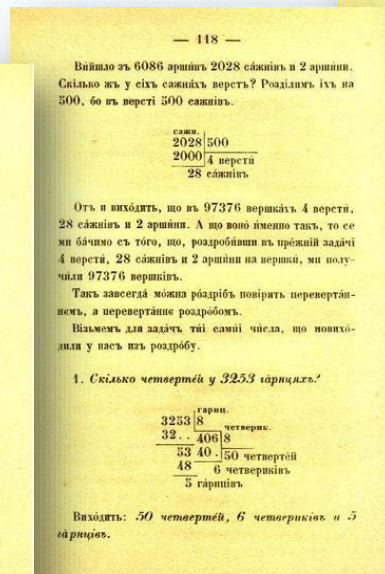
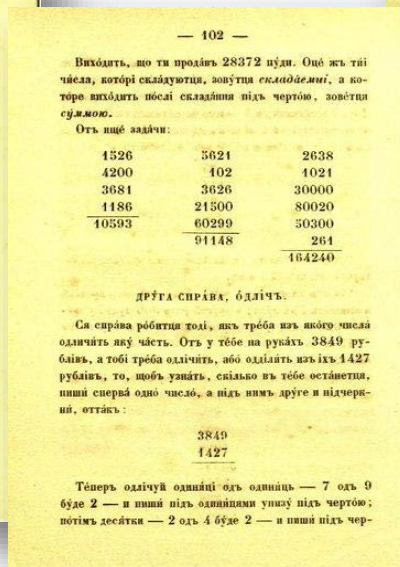
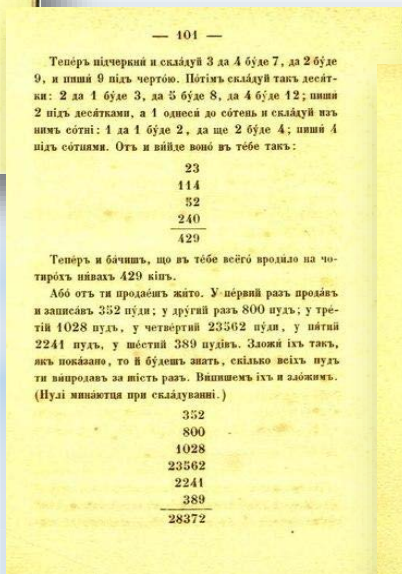
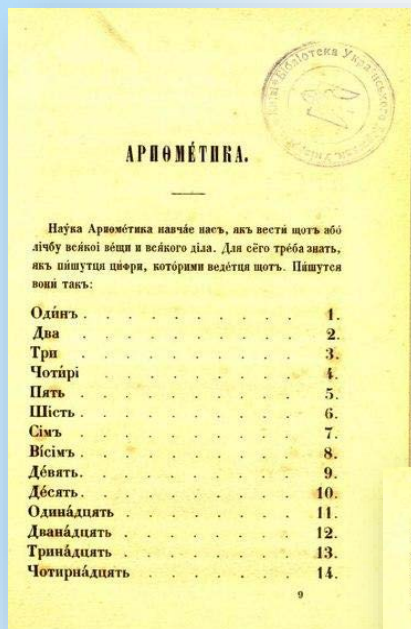
Кому Богъ поможе, то все переможе.

Добре братство краще багатства.

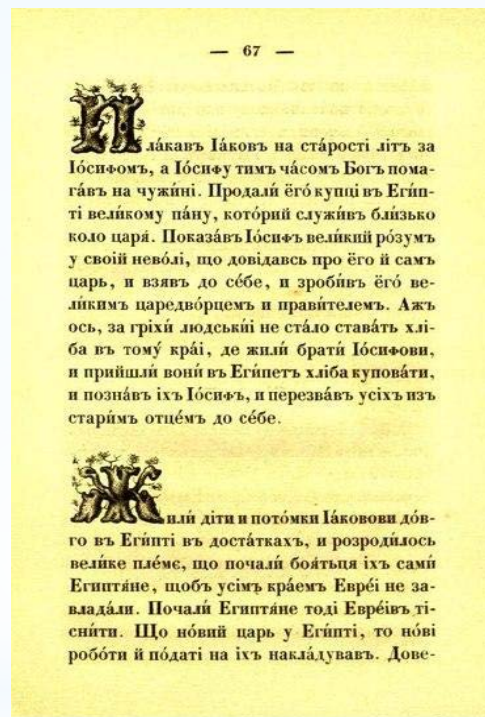
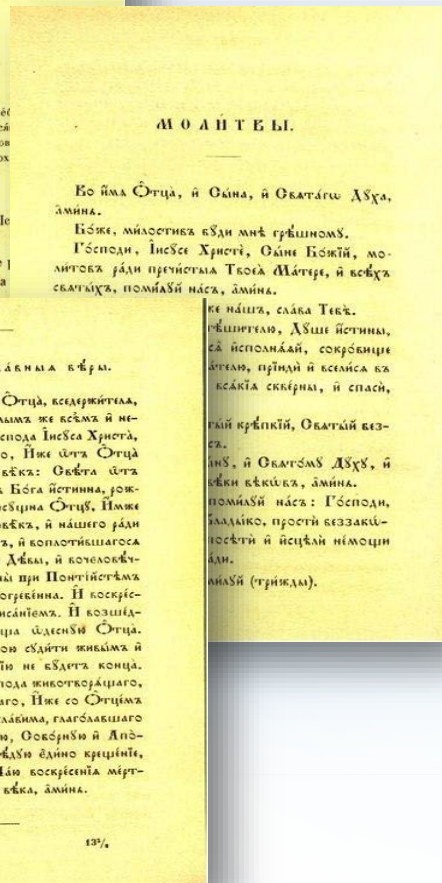
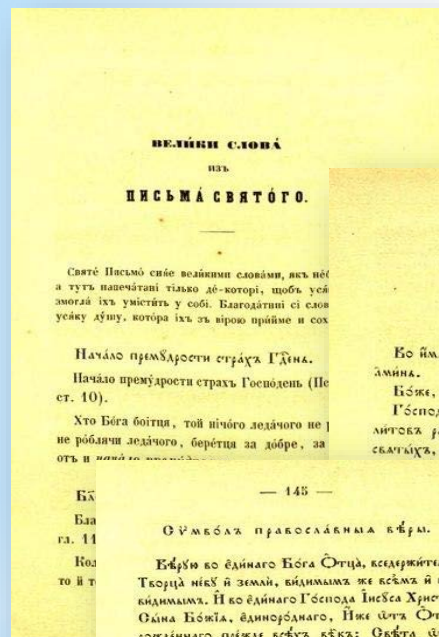
Дурень камінь у воду кине, а десять розумнихъ не витягне.

Навчання арифметиці

Розділ «Арифметика» за формою є початковим підручником з арифметики. Тут подано назви чисел, правила додавання, віднімання, множення й ділення, а також задачі, що допомагають засвоїти матеріал.

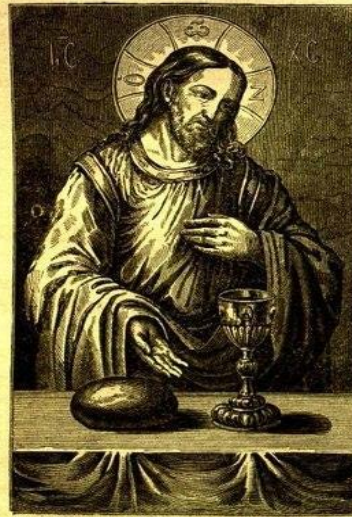
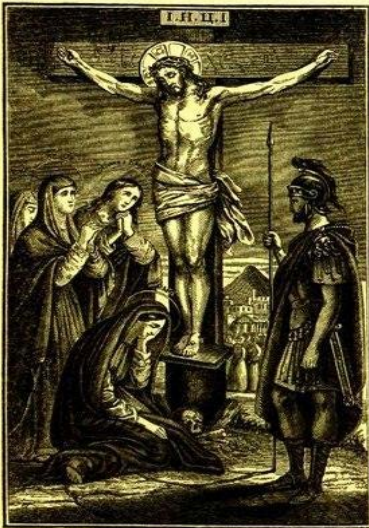

Далі надруковано церковнослов'янські афоризми з Біблії з україномовними коментарями П. Куліша. З молитви написано церковнослов'янською мовою і традиційною кирилицею.

У кожному розділі виділено заголовні букви, у кінці подано невеликий малюнок.

Підручник добре ілюстрований. Тут вміщено три ілюстрації на релігійну тематику: зображення розіп'ятого на хресті Ісуса, Ісус Христос на Таємній вечері, Діва Марія з маленьким Ісусом.

Ісусъ Христосъ на Тайній Вечері.

Богородице, Дяво, радуєся, благодатная
Маріє, Господь съ тобою!

Підручник завершує післямова «Слово до письменнихъ», у якій Пантелеймон Куліш дав загальну характеристику українського народу, закликав земляків шанувати і не забувати рідну мову.

СЛОВО ДО ПИСЬМЕННИХЪ.

емля Українська іде далеко по обидва боки Дніпра; сягає вона по́ти, по́ки наро́дъ говори́ть по-на́шому, а говори́ть наро́дъ по-на́шому и въ Австрийському ца́рстві ажъ по самі Карпати. Перейде́шь гра́ницю и не догада́-еся, що се вже інше ца́рство: зда́стца то-бі, що се все їде рідна на́ша Воли́нь, або Подо́лля. Люде діля́ть зе́млю на ца́рства, а Бо́жа премудро́сть на пле́мена. Прохо́дять со́тні лі́тъ, кладу́тья інші гра́ниці міжъ ца́рствами, а Бо́жі гра́ниці міжъ пле́менами сто́ять неруши́мо; ві́мре оди́н, дру́ге ко-ліно, настану́ть інші вла́сті — інші да-ютьця горо́дамъ и се́ламъ зако́ни, а зако́ни язи́ка и зви́чаївъ остаю́тьця неруши́ми, по́ки само́ пле́мя не при́йме самохі́ть іншої мо́ви, іншихъ зви́чаївъ. О́ть же

— 149 —

дича, на чужині, тако́го не привіта́є на́ше пле́мя по-братерськи́ підъ Карпатами, чужа́ тому на́ша пі́сня, кото́рій нема́є рівні́ по все́му сві́ту, ні́ма для того́ бу́де щира ду́ша на́ша, и нема́ ёму́ части́ни въ тій сла́ві, ко-то́рої добу́ли собі на́ші пре́дки поле́мъ и мо́ремъ у все́го сві́ту, вою́ючи за ві́ру Хри-стіянськую и волю́ людськую.

КІНЕЦЬ И БО́ГЪ СЛА́ВА.

"Шануй же всякь своє рідне слово, котре не одъ кого іншого, як одъ самого Бога нам надане, и не для того надане, щобъ ми даръ Божий зневажили й забули. Хто его зневажає й забуває, той самохіть виганяє себе зъ рідної семьи Українскої, и до такого не обернетця серце, якъ до родича, на чужині, такого не привітне наше плем'я по-братерські підъ Карпатами, чужа тому наша пісня, котрій немає рівні по всьому світу.

Німа для того буде щира душа наша, и нема ему частини въ тій славі котрої добули собі наші предки полемъ и моремъ у всего світу. Воюючи за віру Християнську и волю людськую".

Культурно-наукове значення «Граматки»

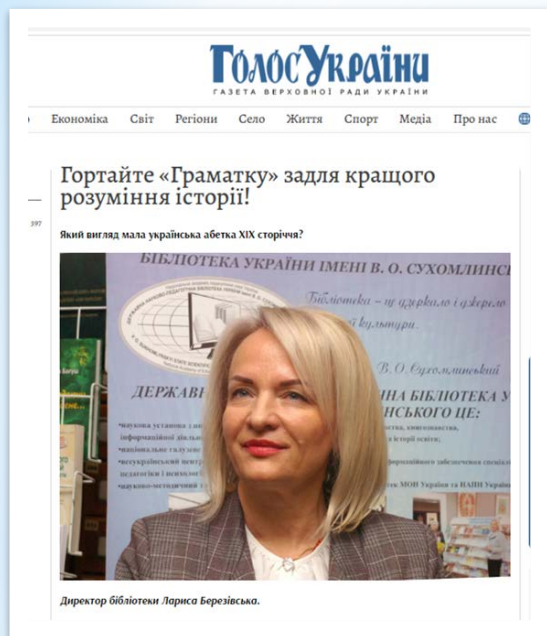
Буквар П. Куліша — одна з найважливіших пам'яток України, свідчення незнищенності духу українського народу, який упродовж усієї тернистої історії прагнув до збереження, розвитку й збагачення власної культури — української.

Буквар високо оцінили сучасники. Зокрема Тарас Шевченко 10 грудня 1857 року записав у своєму щоденнику: «Як чудово, розумно і шляхетно укладений цей зовсім новий буквар. Дай Боже, аби він прищепився в нашому бідному народі. Це перший вільний промінь світла, що може проникнути у задавлену попами невольницьку голову». Кулішу він написав: «"Граматка" твоя так мені на серце пала, що я не знаю, як тобі й розказать. Розкажу колись, як дасть Бог побачимось, а тепер тільки дякую, і ще раз дякую, і більш нічого».

Буквар показав, що широкі верстви українського населення прагнуть до знань і така література вкрай потрібна.

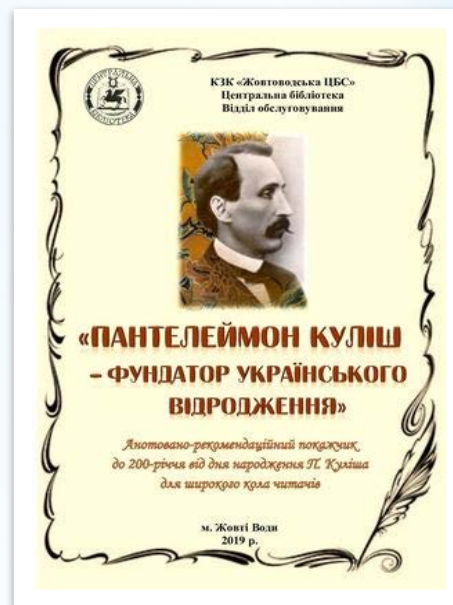
Почин Пантелеймона Куліша згодом підтримали інші автори букварів і арифметик: М. Гатцук, К. Шейковський, Т. Шевченко, О. Кониський, О. Стронін, І. Деркач, О. Потебня, Л. Ященко та інші.

“Граматка” П. Куліша в сучасному періоді державотворення

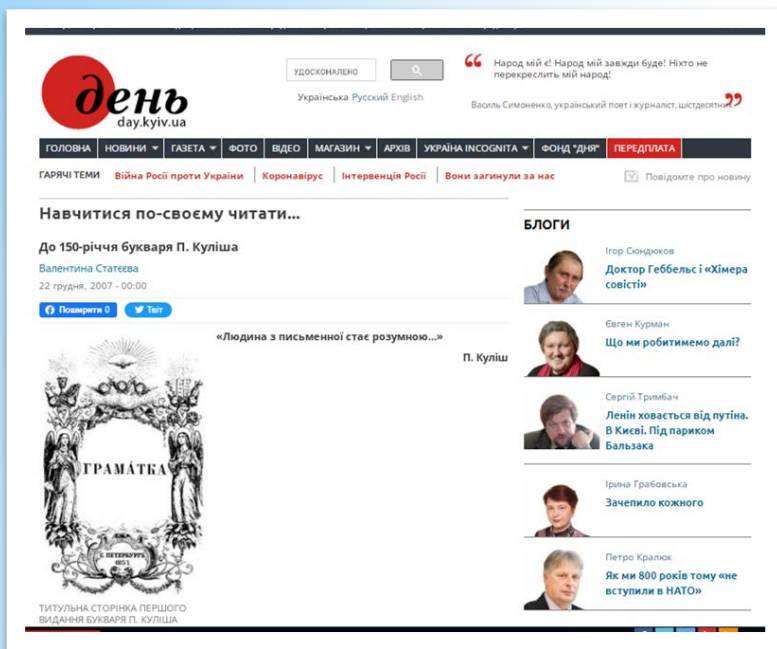

Гортайте «Граматку» задля кращого розуміння історії! / Анна Луканська // Голос України. 2019, 20 грудня. — Режим доступу:

<http://www.golos.com.ua/article/325557>

Пантелеймон Куліш — фундатор українського відродження : анотовано-рекомендаційний покажчик до 200-річчя від дня народження П. Куліша для широкого кола читачів / КЗК «Жовтводська ЦБС». — Жовті Води, 2019. — Режим доступу: <https://ru.calameo.com/books/003194928b5aec5860e04>

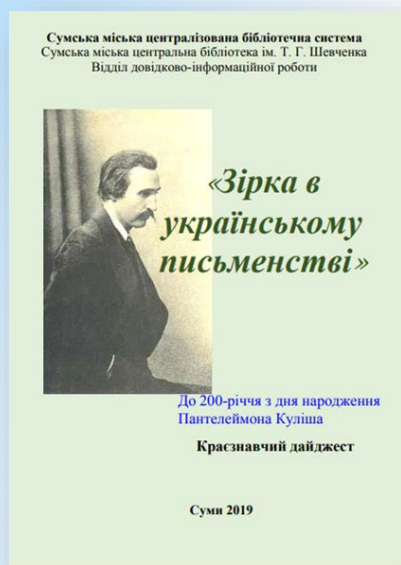

Навчитися по-своєму читати... : До 150-річчя букваря П. Куліша / Валентина Статєєва // День. – 2007, 22 груд. – Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/istoriya-i-ya/navchitisya-po-svoiemu-chitati>

Неоцінені праці Пантелеймона Куліша: «Граматка» / С. В. Харченко, Я. С. Харченко // Пантелеймон Куліш – громадянин, науковець, перекладач (до до 200-річчя від дня народження) : зб. наук. праць міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 26–27 верес. 2019 р. / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Київ : Мілленіум, 2019. – С. 102–104. – Режим доступу:

https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u187/kulish_zbirnik_tez_16.09.pdf

Зірка в українському письменстві: до 200-річчя з дня народження Пантелеймона Куліша : краєзнавчий дайджест / Сумська міська центральна бібліотека імені Т. Г. Шевченка ; укл. Л. Д. Клімачова, Т. А. Бордунова. — Суми, 2019. — 32 с. — Режим доступу: <https://libsumy.com/wp-content/uploads/2019/07/KULISH-dajdzhest.pdf>

Морфологічні та словотворчі особливості мови букваря Пантелеймона Куліша (1857) з погляду сучасних норм / В. В. Шаркань // Наукові праці / Миколаїв. держ. гуманіт. ун-т ім. Петра Могили. — Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. — Т. 92. Вип. 79. — С. 78—83. — Режим доступу: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/philology/2008/92-79-10.pdf>

dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/куліш-п-о/віртуальна-виставка/

[Головна](#)
[Контакти](#)
[Мова сайту](#)
[Додаткова інформація](#)
[Секції](#)

Українська
 [English](#)

04060, Київ, М.Варшавського, 9
 380 (44) 467-22-14 dnpb@ua
 Мова пролеву

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІКИ УКРАЇНИ
 ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
 ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Бібліотечна – це дієвості в дієвості дієвості

Про бібліотеку Ресурси Е-бібліотека Віртуальні читальні зали Послуги Діяльність Науковці
 Бібліотечному фахівцю Онлайн реєстрація Галерея

Пошук

Головна > Інформаційно-Бібліографічні ресурси > Видатні педагоги України та світу > Куліш П. О. > Віртуальна виставка

Віртуальна виставка

Пантелеймон Куліш –
 письменник, педагог, мовознавець,
 реформатор українського правопису
 (1819–1897)

до 195 років від дня народження Пантелеймона Олександровича Куліша, українського письменника, педагога-методиста, літературного критика, історика, фольклориста, етнографа, перекладача, мовознавця, культурно-освітнього діяча, учителя російської словесності й історії дворянських шкіл, училищ, гімназій Луцька, Києва, Рівного, викладача російської мови Петербурзького університету, засновника власної друкарні в Санкт-Петербурзі, видавця літературного альманаху „Хата” та журналу „Основа”, дешевих книжок для народного читання під загальною назвою „Сільська бібліотека”, реформатора українського правопису, автора „Граматки”, праць „Дієдо про виховання дітей” та „Про українську словесність”, першого українського історичного роману-хроніки „Чорна рада”, фольклорно-етнографічних „Записок о Южной Руси” (у 2-х т.), збірок оповідань, поезій, лірико-епічних поем, літературно-критичних статей, рецензій та наукових і публіцистичних праць.

Пантелеймон Куліш – письменник, педагог, мовознавець, реформатор українського правопису (1819–1897) : віртуальна виставка / Щочкіна І. М. ; Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського // Видатні педагоги України та світу : інформ.-бібліогр. ресурс. – Режим доступу: <http://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/%d0%ba%d1%83%d0%bb%d1%96%d1%88-%d0%bf-%d0%be/>

Адреса:
вул. М. Берлинського, 9
Київ, 04060
Україна

<https://dnpb.gov.ua/ua/>

E-mail:

dnpb@i.ua (для офіційних
звернень)

dovidka_dnpb@i.ua (для довідок)

fond.dnpb@ukr.net (послуги для
віддаленого користувача)

metodist08@i.ua (методичний
супровід)

Виставку підготували Мелешенко Л. М. -
головний бібліотекар, Жигалюк А. В. -
провідний бібліотекар відділу зберігання
фонду та обслуговування користувачів
(завідувач відділу - Бондарчук О. Б.)

Використано матеріали з фонду
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
та інтернет-ресурси